

ВКП(б) Изъваса рай-
комлөн да райспол-
комлөн орган

ГӨРД ПЕЧОРА

СССР-са Первој созыва Верховнөј Сөветлөн Којмөд Гессја

СССР-лөн международнөј положеніе да ортсыса політика жылыс

СССР-са Верховнөј Сөветлөн Којмөд Гессја вылын СССР Народнөј Комиссарјас Сөветса
председатель да Иностраннөј Фелөјас куза Народнөј Комиссар **В. М. МОЛОТОВ** јортлөн
доклад 1939 во са мај 31 лунө

Фепутат јортјас! Фепутатјаслөн предложеніе кывзыны Верховнөј Сөвет Гессја вылын Наркомин-феллыс јубртөм тырвыјө гөгөрвоана. Бөрја кадын международнөј обстанов-каын лоисны серјознөј веж-сөмјас. Тајө вежсөмјасыс, міролюбівөј державајас ви-чөдлас боксаң, төдчымөн омөлтчөдисны международ-нөј положеніе.

Ми імеітам өні фелө аг-рессивнөј государствојас політикалөн,—өтарсан, да демократическөј странајас невмешательство політика-лөн,—мөдарсан, төдса ре-зультатјаскөд. Агрессивнөј странајасса представител-јас абу прөтивөс өні ошјы-сыштны агрессія політика-лөн шедөм результатјасөн нын. Мы, мы, а ошјысө-мын тырмытөмлун тани оз наблудајтчы (залын гажа өживленіе). Коллективнөј безопасност політикаыс вешыс да агрессіялыс не-протівленіе політика нуб-дыс демократическөј стра-најасса представителјас старајтчөдны чытыны меж-дународнөј обстановканы лөдм омөлтчөдмыс төдчан-лун. Најө пыр вөшта за-нимајтчөдны, медсаө, об-щественнөј мненіе „ус-покоитөмөн“, вид вөчөмөн, мы нинөм төдчанаыс бөрја кадын ез ло.

Международнөј оломыс муныс событіејас дөна-лөдмын Сөветскөј Сојузлөн позицияс торјалө сјө і мөд сторонаыслөн позиция-ыс. Сјө, кычө быдөдны гө-гөрвоана, некушөдм случа-јын оз вермы лоны запо-дозритөма агрессорјаслы ку-щөмкө сочувствіеын. Сјө чуждө сјө жө збыл омөлт-чөдм международнөј поло-женіе быдөсикас замазываетөмлы. Міявлы јаснө, мы международнөј положені-еын лөдм збыл вежсөмјас общественнөј мненіеыс зөбны злөдмјаслы колө про-тивопоставитны фактјас. Се-кі лөд тыдалана, мы „ус-покоителнөј“ речјас да стат-тајас колөдны сөмын налы, кодө оз көсјы мешајтны агрессія воцө развивајтчөд-мы, нафөјтчөдмөн вескөдны агрессія, сјө шуны, јонжы-ка лөдө омөлжыка „приміт-ны позана“ направленіеын.

Нөшта неважөн на Ан-глијаса да Франціјаса авто-ритетнөј представителјас старајтчыны успокоитны

асланыс странаысса обще-ственнөј мненіеөс злопо-лучнөј мјунхенскөј согла-шеніеыс успехјас ошкө-мөн. Најө виставлісны, мы Мјунхенын сентябрскөј соглашеніе ез лөз јевро-пейскөј војна, Чехо-Слова-кіјасаң сраыителнө не се-щөм нын гырыс уступкајас-өн. Уналы і секи кажитчы, мы Англијаса да Франціја-са представителјас мунисны Мјунхенын Чехо-Словакіја шөт вестө асланыс уступ-кајасын ылөзжык, та вылө налөн право імеітөм дорыс. Мјунхенскөј соглашеніе вөлі, сјө шуны, невмеша-тельство політикалөн куль-минационнөј пунктөн, агрес-сивнөј странајаскөд согла-шателстволөн кульминаци-оннөј пунктөн. А кушөдм ре-зультатјасө тајө політикаыс вөдөдөс? Фугөдөс-ө агрессія мјунхенскөј соглашеніе? Нөті. Мөдарө, Германия ез ограничөтчы Мјунхенын полүчөтөдм уступкајасөн, мөднөгөдн-кө невмөшасөн населөтөдм Судетскөј рајон-јас полүчөтөдмөн. Германия мунис воцө, прөстө гырыс славјанскөј государствојас-ыс өтөдөс—Чехо-Словакіја бырөдөмөн. 1938 во са сен-табрсаң, кор состоитчыс мјунхенскөј соглашеніе, колөс не уна кад, а 1939 во са мартын Германия по-малөс нын Чехо-Словакіја сушествүитөдмөн. Германи-јалы удајтчыс тајөс нубдны көтө кодсаң кө сопротивле-ніетөдг, сөщөм шылыда, мы кыптө вопрос, мыјөн, збылысөс, вөлі Мјунхенын совещанијелөн збыл це-лыс?

Век жө, Чехо-Словакіја бырөдөдм, мјунхенскөј согла-шеніејелы паныд, петкөд-ліс став мірлы, мыјө ва-јөдөс невмешательство по-літика, кодө шөдөдөс Мјун-хенын, позө шуны, асыс высшөј точкасө. Тајө по-літикаыслөн провалыс лоис тыдалана. Но страна-агрес-сорјас воцө кутөсны асла-ныс політикаө. Германия мырөдөс Литовскөј респуб-ликалыс Мемел да Мемел-скөј област. Кычө төдса, Италија сөжө ез кол долга-өн. Апрель төлысын Италија помалөс независимөј госу-дарствокөд—Албанијакөд.

Та бөрын нинөм абу удө-вителнөјыс сыын, мыј апр-ел помын аслас өтө рөчөн германскөј государствоса глава бырөдөс кык важнөј

международнөј договор: Германиялыс Англијакөд морскөј соглашеніе да Германия да Польша костын ненападеніе жылыс пакт. Аслас кадө тајө до-говорјасыслы сетсылыс ыжык международнөј төд-чанлун. Но, Германия зөв прөстө разделајтчыс тајө

договорјасыскөд некушөдм формальностјаскөд лыдфө-төдг. Тащөм вөлі Германи-јалөн вөчакыс Америкаса Сојөдөвоннөј Штатјасса президентлөн міролюбөје духөн јжтысөдм предложө-ніе вылө.

Фелдыс ез ограничивајт-чы кык международнөј до-говор расторгнитөдмөн. Гер-манија да Италија мунисны воцө. Тајө лунјасө јөздөдө-ма на костын заклучөтөдм војенно-політическөј дого-вор. Тајө договорыс імеітөд аслас подүлын наступател-нөј характер. Тајө договор сертыс Германия да Ита-лија долженөс поддөржи-вајтны өта мөдсө лубдө војеннөј фөствіејасын, кодө заводөтөд тајө странајас-ыс өтинас, лубдө агрес-сія, лубдө наступателнөј војна вклучајтөдмөн. Нөшта чөк на неважөн Германия да Италија костын матыст-чөдм тупкыссылыс, бытөдкө, коммунизмкөд өтува тыш коланлундн. Та мөгыс не еща шумөтисны сјө шусана

„антикоминтерновскөј пакт“ жылыс. Антикоминтерновскөј шумөха ворөсөс аслас кадө ізвестнөј рөл вөјманије от-влекөтөдм вылө. Онө агрес-сорјас оз нын лыдфөны ко-ланабн зөбасны ширма сөјө. Германия да Италија костын војенно-політичес-көј договорын абу нын нө

өтөзвук Коминтернкөд тыш-касөм жылыс. Но сы пыдөі Германияса да Италијаса государствоеннөј фөјателјас да печат определөннө вөс-талөдны, мыј тајө договор-сө вескөдөдма бурөщ глав-нөј јевропейскөј демократи-ческөј странајаслы паныд. Кажөтчө јаснө, мыј вөјө-дөдм фактјасыс вөстөдөдны международнөј обстанов-каны серјознөј омөлтчөдм ем-лун жылыс.

Такөд јтөдөдн Јевропаса неагрессивнөј странајаслөн самөј політикаын сјө жө лоисны кушөмкө вежсөд-јас агрессіялыс прөтивөфө-ствіејелан. Кушөдм серјоз-нөјөс тајө вежсөдмјасыс—мі нөшта вөцөдлам. А өні оз позө весөг шуны, ем-ө тајө странајасыслөн серјоз-нөј көсјөдм өткажөтчыны невмешательство політика-ыс, агрессія воцө паска-лөдмы непротивленіе по-літикаыс. Оз ө случөтчы сјө, мыј өтө рајонјасын аг-рессія ограничөтөдө тајө странајасыслөн імеітчыс

злөдм, оз кут служөтны препјатствіеөдн мукөд рај-онјасын агрессія рацөмлы? Тащөм вопросјасыс сувтөд-өдны і граница сөјса бур-жуазнөј печатлөн өткымын органјасын. Та вөсна ми долженөс лоны бөителнө-јөн. Ми сулалам мір фелө вөсна да агрессіялыс воцө паскалөдм лөзтөдм вөсна. Ми долженөс помөитны Сталин јортөн выдөвөитөдм положө-ніе: „соблудөйтны остө-рожност да не сетны кыс-кыны конфликтјасө мөјан-лыс страна војна провока-торјаслы, кодјас велөдө-маөс куравны жар јөз кө-јасөн“. Сөмын тајө случа-јас ми кузам помөч дор-јыны мөјан странаылыс інте-ресјас да всеобщөј мір-лыс інтересјас.

Но ем вел уна прөзнак-јас сылөн, мыј Јевропаса демократическөј странаја-сын пыр јонжыка водны невмешательство політика-лыс провал гөгөрвөдөдм, водны агрессіялы паныд міролюбівөј державајаслыс өтува фронт лөсөдөдм вы-лө мерајас да тујјас јон-жыка серјознөј корсөмјас коланлун гөгөрвөдөдм. Се-щөдм странаын, кычө Ан-глија, кутөсны гөраа кывны рөчјас ортсыса політика крутөја вежны коланлун жылыс. Ми, фөрт, гөгөрвоам словеснөј заявленіејас да збыл політика костын тор-јалөдөс. Но век жө оз позө не пасыны, мыј тајө рөч-јасыс абу случајнөјөс. Со өткымын фактјас. Англија да Польша костын ез су-ществүитлыс взаимөпомощ жылыс пакт. Онө тајө пакт јывсыс решөніе прө-мөтөдма. Тајө соглашеніе-ыслөн төдчанлуныс сөмын услөвајтчө сјөдн, мыј Гер-манија өрдөс Польшакөд ненападеніе жылыс пакт. Оз позө не прөзнајтны, мыј Англија да Польша костын взаимөпомощ жылыс пакт пыртө вежсөдм јевропей-скөј обстановкөд. Лөдө, воцө, Англија да Турціја костын ез вөв взаимөпо-мощ жылыс пакт, бөрја кадын жө Англија да Тур-ціја костын взаимөпомощ жылыс ізвестнөј соглаше-ніе лоис нын. І тајө фак-тыс пыртө асыс вежсөдм международнөј обстанов-кад.

(Воцө вөцөд 2-өд лөстбок.)

В. М. Молотов јорт докладлөн продолженіе

Тајо въл фактјаскѡд јітѡдын бѡрја кадколѡстѡса характернѡј чертајасѡс ѡтѡн колѡ прїзнајтны неагрессивнѡј јевропейскѡј державајаслыс зїлѡм кыскыны СССР-ѡс агрессїјалы прѡтїводејствутјан делѡдын сотрудињачїтѡм. Гѡгѡрвоана, мыј тајѡ зїлѡмыс заслужївајтѡ вїманїе. Татѡс петѡмѡн Сѡветскѡј правїтелство прїмїтїс Англїјалыс да Францїјалыс предложенїе сорнїтѡмјас јылыс, кодјас імеїтѡны цел јонмѡдны полїтїческѡј отношенїејас СССР, Англїја да Францїја кѡстын да лѡсѡдны мїрлыс фронт агрессїја воѡд паскалѡмлы паныд.

Кычї мї определајтам мїанлыс мојас ѡнїја кадѡса международнѡј обстановканы? Мї лыдѡам, мыј најѡ мунѡны мукѡд неагрессивнѡј странајаслѡн интересјас вїз куѡа. Најѡ лѡны сыны, медым сувтѡдны агрессїјалыс воѡд развїајтѡм, да та могыс лѡсѡдны неагрессивнѡј державајаслыс надежнѡј да ефективнѡј о б о р о н ѣ т е л њ ѡ ј фронт.

Англїјскѡј да французскѡј правїтелствојаслѡн мїанлыс вѡчѡм предложенїејаскѡд јїтѡдын Сѡветскѡј правїтелство пырїс бѡрјајаскѡд сорнїтѡмјасѡс агрессїјакѡд тышкасан колана мерајас јылыс. Тајѡ вѡлі нѡшта тавѡса апрелшѡрын. Секї заводїтѡм сорнїтѡмјас нѡшта абу на помалѡма. Но секї нын поѡд вѡлі аѡыны, мыј збылыс кѡ кѡсїѡны лѡсѡдны агрессїја наступајтѡмлы паныд мїролюбївѡј странајаслыс ѡејеспособнѡј фронт, то та могыс колѡны, кычї мїнїмум, таѡм условїејас: Англїја, Францїја да СССР кѡстын агрессїјалы паныд вїаїмопомѡщ куѡа эффективнѡј пакт заклучїтѡм, кодї імеїтѡ чїк сѡмын оборонїтельнѡј характер; Англїјасан, Францїјасан да СССР-сан Централнѡј да Асыввыс Јевропаса государствојасѡс, на лыдѡ СССР-кѡд чїк став погранїчнѡј јевропейскѡј странајасѡс вклучајтѡмѡн, агрессорјас ускѡдѡмыс гаранїрујтѡм; Англїја, Францїја да СССР кѡстын конкретнѡј согласенїе заклучїтѡм пыр жѡ сѡтан да эффективнѡј ѡсѡглѡн формајас да размерјас јылыс, кодї сѡтѡ ѡта мѡдлы да гаранїрујтан государствојаслы агрессорјаслѡн нападенїе случајын.

Таѡм мїан мненїе, кѡдѡс мї некодлы ѡгѡ кѡвјалѡј, но код вѡсна мї сулалам. Мї ѡг требајтѡј мїанлыс вїѡдлас прїмїтѡм да некодѡс ѡг корѡј та јылыс. Но мї лыдѡам, мыј тајѡ вїѡдласыс збыл вѡчавїѡ мїролюбївѡј государствојаслѡн безѡпасност интересјаслы.

Тајѡ вѡлі ескѡ чїк сѡмын оборонїтельнѡј характера согласенїе, кодї ѡејствутѡј агрессорјасан нападенїејелы паныд да вужсаныс торјалѡ сїѡ во-

јевнѡј да наступателнѡј сојузсыс, кодѡс заклучїтїсны неважѡн асланыс кѡстын Германїја да Італїја.

Гѡгѡрвоана, мыј таѡм согласенїејаслѡн подылыс ем вїаїмоностлѡн да ѡткоѡ ѡбязанностјаслѡн прїнцїп.

Колѡ пасїны, мыј ѡткымын англо-французскѡј предложенїејасын тајѡ елементарнѡј прїнцїпыс азѡы ас дїнас благосклоннѡј отношенїе. Агрессорјаслѡн вескыд нападенїејас і асланыс кѡстын і Польшакѡд вїаїмопомѡщ пактјасѡн аснысѡ гаранїрујтѡмѡн да асланыс Польша да Румынїја вѡлѡ агрессорјаслѡн нападенїејас случајын СССР-лыс ѡсѡдѡс ѡбеспечївајтѡмѡн, англїчана да французјас колїсны вѡсѡднѡ вѡпрос—вермас-ѡ СССР аслас ѡчерѡдын расчїтывајтны најѡсан ѡсѡдѡс вѡлѡ сы вѡлѡ агрессорјасан вескыд нападенїејас случајын, сїѡжѡ кычї колїсны вѡсѡднѡ і мѡд вѡпрос—вермасны-ѡ најѡ прїмїтны участїе СССР-кѡд гранїчїтѡс посны государствојасѡс гаранїрујтѡмѡн, кодї јас тупкѡны СССР-лыс рытѡв-вој гранїцајас, најѡ кѡ ѡз вермыны дѡрїны асыныс неїтраїтет агрессорјас нападенїејас.

Артмылїс, таѡм ногѡн, неравнѡј положенїе СССР-лы.

Бѡрја лунјасѡ воїсны вѡл англо-французскѡј предложенїејас. Тајѡ предложенїејас прїзнајтѡ нын агрессорјаслѡн вескыд нападенїејас случај вѡлѡ вїаїмоност условїејас вѡлыс Англїја, Францїја да СССР кѡстын вїаїмопомѡщ прїнцїп. Тајѡ, ѡерт, вѡсков воѡд. Кѡѡ колѡ пасїны, мыј сїѡс кышалѡма сѡщѡм ѡговоркајасѡн — Нацїјајас лїга уставлѡн ѡткымын пунктјас јылыс ѡговоркаѡѡ,—мыј сїѡ вермас лѡны фїктивнѡј воѡд вѡсколѡн. Мыј їнмѡ Централнѡј да Асыввыс Јевропаса странајаслы гаранїїајас јылыс вѡпрослы, то тани їнѡм предложенїејасыс ѡз вѡчы некуѡм прогресс, вїѡднѡ кѡ ѡелѡ вылас вїаїмоност вїѡдлас бѡксан. Најѡ предѡсматрївајтѡны СССР-лы ѡсѡдѡс сїѡ вїт страна отношенїејасын, кодї јаслы англїчана да французјас сѡтїсны нын гаранїїа јылыс кѡсїсѡм, но најѡ їнѡм ѡз вїставны асланыс ѡсѡдѡс јылыс СССР-лѡн рытѡв-вој гранїца вѡлыс сїѡ кујїм странаыслы, кодї јаслѡн вермас лѡны ѡз тырмы вынјасыс дѡрїны асыныс неїтраїтет агрессорјаслѡн нападенїејас случајын.

Но Сѡветскѡј Сојуз ѡз вермы бѡсны ас вылас ѡбязателство їнѡм вїт страна отношенїејасын, сылѡн рытѡв-вој гранїца вѡлыс расположїтѡм кујїм страна отношенїејасын гаранїїајас получїтѡм.

Таѡї сулалѡ ѡелѡыс Англїјакѡд да Францїјакѡд

сорнїтѡмјас куѡа.

Англїјакѡд да Францїјакѡд сорнїтѡмјас нудѡдѡмѡн, мї чїк ѡг лыдѡѡј коланаѡн ѡтказывајтчыны ѡелѡвѡј јїтѡдјасыс сѡщѡм странајаскѡд, кычї Германїја да Італїја. Нѡшта колѡм во заводїтѡмѡн на, германскѡј правїтелство воѡмѡстѡм сѡртї, заводїтїсны сорнїтѡмјас торговѡј согласенїе да вѡл кредитјас јылыс. Секї Германїјасан мїанлыс вѡлі вѡчѡма предложенїе 200 мїлїон марка суммаын вѡл кредит сѡтѡм јылыс. Сы вѡсна мыј тајѡ вѡл економїческѡј согласенїејаслѡн условїејас јывыс мї секї ег сорнїтѡмјас, то вѡпросѡ вѡлі снїмїтѡма. 1938 во помын германскѡј правїтелство вѡлыс сувтѡдїс вѡпрос економїческѡј сорнїтѡмјас јылыс да 200 мїлїон марка суммаын кредит сѡтѡм јылыс. Секї Германїјасан вѡлі выраїтѡма ѡаслун мунны некымын уступка вѡлѡ. 1939 во заводїтѡмѡн Наркомвнешторглы вѡлі јуѡртѡма сы јылыс, мыј тајѡ сорнїтѡмјас могыс Москваѡд петѡспецїалнѡј германскѡј представїтел г. Шнуре. Нѡсѡса, г. Шнуре пыдѡї, тајѡ сорнїтѡмјасѡс вѡлі поручїтѡма Москваын германскѡј посол г. Шуленбурглы, кодїјасѡс вѡлі ѡрдѡма разнѡгласїејас вѡсна. Ѳткымын прїзнајас сѡртї арталѡмѡн абу їсклучїтѡма, мыј сорнїтѡмјас вермасны заводїтчыны вѡлыс.

Верма нѡшта сѡтыны, мыј Італїјакѡд неважѡн вѡлі кырымалѡма 1939 во вѡлѡ кыкнан странаыслы вѡгоднѡј торговѡј согласенїе.

Кычї тѡдѡса, тавѡса феврал тѡлысын вѡлі јѡдѡдѡма спецїалнѡј јуѡртѡм, кодї потверждајтѡ СССР да Польша кѡстын добросѡседскѡј отношенїејас развїајтѡм. Польшакѡд мїан вїаїмоотношенїејасын колѡ констатїрујтны їзвестнѡј ѡбщѡј бурѡмѡ. Мѡдарсан, март тѡлысын заклучїтѡм торговѡј согласенїе вермас тѡдѡчымѡн кыпѡдны СССР да Польша кѡстын товарѡоборот.

Дружественнѡј Турцїјакѡд мїан отношенїејас развїајтѡмѡн нормалнѡ. Анкараѡд Потѡмкін јортлѡн їнформационнѡј целјасѡн неважѡнса вѡлѡм імеїтїс ыжыд положїтельнѡј тѡдѡчанлун.

Международнѡј ѡлѡм вѡпросјасыс, кодїјас бѡстїсны бѡрја кадны ыжыд тѡдѡчанлун СССР-лы, колѡ сувтлыны Аландскѡј діјаслѡн проблемѡ вѡлѡ. Тї тѡдѡданыс, мыј тајѡ діјасыс ѡво вѡсѡс дѡржык прїнадлежїтїсны Россїјалы. Октабрскѡј револуцїја резултатын Фїнландїја получїтїс сїѡжѡтїс неавїсїмоост. Мїан странакѡд дѡговор сѡртї Фїнландїја получїтїс сїѡжѡтїс і Аландскѡј діјас. 1921 воны дас странаѡн: Фїнландїјаѡн, Естонїјаѡн, Латвїјаѡн, Польшаѡн, Швецїјаѡн,

Германїјаѡн, Англїјаѡн, Францїјаѡн да Італїјаѡн вѡлі кырымалѡма конвенцїја, кодї запрѡщїајтїс, кычї сїѡ вѡлі і војѡдѡр, Аландскѡј діјас вооружїтѡм. Капїталїстїческѡј странајасса правїтелствојас вѡчїсны тајѡс сѡветскѡј представїтелјас участїутѡм. 1921 воны воїнаѡн да їностраннѡј їнтервенцїјаѡн подѡрвїтѡм Сѡветскѡј республїка вермїс сѡмын прѡтѡствутїсны СССР отношенїеын тајѡ беззаконнѡј актыслы паныд. Но і секї мїанла дѡрсан вѡлі јаснѡја да неѡтчыд зајавїтѡма, мыј Сѡветскѡј Сојуз ѡз вермы колччыны тајѡ вѡпроссыс бѡкѡ, мыј Аландскѡј діјаслыс јурїдїческѡј статус вѡжѡм абу позана мїан страналыс їнтересјас нарушајтѡмѡн.

Аландскѡј діјаслѡн важнѡстыс Балтїјскѡј морейн најѡ стратегїческѡј положенїеын. Аландскѡј діјас вооружајтѡмѡс вермасны лѡны їспѡлзујтѡмаѡс СССР-лы враждебнѡј целјасын. Фїнскѡј залївѡ пыранїсан неылын наѡдїтѡмѡн, вооружїтѡм Аландскѡј діјас вермасны послужїтны сы вѡлѡ, медым тупкыны СССР-лы Фїнскѡј залївѡ пыранїјас да петанїјас, та вѡсна ѡнї кор фїнландскѡј правїтелство, Швецїјакѡд ѡтлаын, кѡсїѡ нудѡн Аландскѡј діјас вооружїтан ыжыд план, Сѡветскѡј правїтелство јуалїс фїнландскѡј правїтелствоыс данїѡјјас їнѡм вооруженїејаслѡн целјас да характер јылыс. Сы пыдѡї, медым мунны вѡча Сѡветскѡј Сојузлѡн тајѡ тырвыјѡ јестественнѡј кѡсїѡмыслы, фїнландскѡј правїтелство ѡтказїтїс СССР-лы соответствутїщѡј свѡденїејас да разјасненїејас сѡтѡмын. Та дѡрїї воїеннѡј тајна вѡлѡ ыстыѡмјас, кычї абу сѡкыд гѡгѡрвоны, чїк абу убѡдїтельнѡјѡс. Јуѡртїс жѡ фїнландскѡј правїтелство Аландскѡј діјас вооружїтѡмлыс асыс планѡс мѡд правїтелствоыс—Швецїјаса правїтелствоыс. І не сѡмын јуѡртїс, а кыскїс сїѡс вооруженїејаслыс став тајѡ планѡс ѡлѡмѡд пѡртѡмын участїутѡмѡн. Но сек жѡ, 1921 вѡса конвенцїја сѡртї, Швецїја некуѡм особѡј правојасѡн та сѡртї ѡз ползујтчы. Мѡдар бѡксан, Аландскѡј діјас вооружїтан вѡпросын Сѡветскѡј Сојузлѡн заїнтересованнѡстыс не сѡмын абу їѡтѡжык, а ыжыджык, Швецїјалѡн дѡрыс.

Фїнландскѡј да шведскѡј правїтелствојас предложенїе сѡртї, 1921 вѡса конвенцїја пересмотрїтѡм јылыс вѡпрос ѡбсуджајтїс Нацїјајас лїгалѡн сѡмын на помассѡм Сѡветын, код санкцїјатѡм тајѡ конвенцїяыс ѡз вермы лѡны пересмотрїтѡма, сы вѡсна мыј дас государствоыс конвенцїја вѡлі заклучїтѡма 1921 вѡса јун 24 лунѡ Нацїјајас лїга Сѡветлѡн соответствутїщѡј шуѡм подув вѡлыс. Сѡвет-

скѡј Сојузса представїтеллѡн вѡзраженїејас вѡсна, Лїга Сѡветын ѡз вермы лѡны јѡїногласїе, кодї колѡ Сѡвет решенїе вѡлѡ. Лїга Сѡветын ѡбсудженїелѡн резултатјасыс тѡдѡсаѡс. Нацїјајас лїгалѡн Сѡвет ѡз ѡдѡбрїт Фїнландїјалыс да Швецїјалыс предложенїесѡ. Сїѡ ѡз сѡт санкцїја 1921 вѡса конвенцїја пересмотрїтѡм вѡлѡ. Тыдалѡ, фїнландскѡј правїтелство вѡчас соответствутїщѡј вѡвод тајѡ положенїеыс. Бѡрја кадѡса международнѡј событїејас светын аландскѡј вѡпрос бѡстїс Сѡветскѡј Сојузлы торїѡн сѡрїознѡј тѡдѡчанлун. Мї ѡгѡ лыдѡѡј позанаѡн мїрїтчыны мїан страна оборонаны ыжыд тѡдѡчанлун імеїтѡс тајѡ вѡпросѡс СССР-лыс їнтересјас кушѡмкѡ їгнорїрујтѡм лѡѡмкѡд.

Зѡв жењыда сувтла далнеј Восток вѡпросјас вѡлѡ да Јапонїјакѡд мїан отношенїејас вѡлѡ.

Мѡдѡса ыжыд тѡдѡчанлун тавѡ тани імеїтїсны рыбѡловнѡј вѡпрос куѡа Јапонїјакѡд мїан сорнїтѡмјас. Кычї тѡдѡса, Прїморїеын, Охѡтскѡј морейн, Сахалїн вѡлыс да Камчаткаын јапонѡцїас імеїтѡны мїанын уналыда рыбѡловнѡј промыселјас. Колѡм во пом кежлѡ налѡн лѡїс нын 384 рыбѡловнѡј участѡк. Но, конвенцїјалѡн сѡрокыс, код подув вѡлыс јапонѡцїас получајтїслїсны тајѡ рыбѡловнѡј участѡкјасѡс, колїс нын. Уна рыбѡловнѡј участѡкјаслы колїсны і арендалѡн војѡдѡр установїтѡм сѡрокјас. Такѡд јїтѡдын, Сѡветскѡј Правїтелство заводїтїс рыбѡловнѡј вѡпрос куѡа Јапонїјакѡд сорнїтѡмјасѡс. Мїансан вѡлі зајавїтѡма, мыј участѡкјаслыс їзвестнѡј лыд, кодїјаслѡн аренда куѡа установїтѡм сѡрокјас колїс, ѡз вермы лѡны сѡтѡмаѡс јапонѡцїас распѡраженїејас, мїан імеїтїс стратегїческѡј соѡбраженїејас вѡсна. Мїан позїцїјалѡн тыдалана ѡснованнѡст вѡлѡ вїѡдѡтѡг, јапонскѡјла дѡрсан вѡлі петкѡдлѡма сѡветскѡј вїѡдѡдласлы ыжыд сопрѡтивленїе. Дѡр кадѡ сорнїтѡмјас резултатын, 37 рыбѡловнѡј участѡк вѡлі бѡстѡма јапонѡцїаслыс, а мукѡд местајасын налы вѡлі сѡтѡма 10 вѡлѡ участѡк. Та бѡрын конвенцїјалыс ѡејствїе вѡлі нужѡдѡма нѡшта ѡтї во кежлѡ. Јапонїјакѡд тајѡ согласенїеыс імеїтѡ ыжыд полїтїческѡј тѡдѡчанлун. Торїѡн нын сы вѡсна, мыј јапонскѡј реакционнѡј кругјасан ставѡс вѡлі вѡчѡма сы могыс, медым тѡдѡчѡдны тајѡ ѡелѡдыслыс полїтїческѡј сторонасѡ, бѡдсїкас угрѡзајасѡѡ. Но, јапонскѡј реакцїонерјас нѡшта ѡтчыд вермїсны убѡдїтчыны сыын, мыј Сѡветскѡј Сојуз дїнѡ угрѡзајас ѡз воны целѡѡ (бурнѡј апѡдїсментјас), а сѡветскѡј госу-

(Помсѡ вїѡд 3-ѡд лїстѡкѡ).

В. М. Молотов јорт докладлән пом

дарстволән правојасыс чорыд зашщита улын (бурнӧй аплодисментјас).

Они, пограничнӧй вопросјас жылыс.

Кажитчӧ, кад нин гӧгӧрвоны, кодлы колӧ, мыј Советскӧй Правителство оз кут терпитны аслас гранипајас вылын јапоно-манчжурскӧй воинскӧй частјасан некущӧм провокацијас. Они та жылыс колӧ ускӧдны тӧдвылӧ і Монголскӧй Народнӧй Республикалӧн гранипајас отношеніеын. СССР да Монголскӧй Народнӧй Республика костын взаимопомощ жылыс существуйтыс договор сертӧ, ми лыддам асланым обязанностӧн сетны Монголскӧй Народнӧй Республикалы колана отсӧг сылыс гранипајассӧ вӧдмын. Ми серјознӧја относитчам сещӧм торјас динӧ, кызӧ взаимопомощ жылыс договор, кодӧс кырымалӧма Советскӧй Правителствоын. Ме должен предупредитны, мыј Монголскӧй Народнӧй Республикалыс гранипајас, взаимопомощ жылыс мијан костын заклучитӧм договор куза, ми кутам дорјыны сиз жӧ решителнӧја, кызӧ і ассыным собственнӧй граница (бурнӧй аплодисментјас). Кад гӧгӧрвоны, мыј Јапоніјалы паныд агрессивиян мыжалӧмјас, кодјасӧс сывтӧдӧма Јапоніјан Монголскӧй Народнӧй Республикаса правителстволы паныд, тешкодӧс да вздорнӧдӧс. Кад сиз жӧ гӧгӧрвоны, мыј быдсикас терпеніјелы ем префел (аплодисментјас). Та вӧсна буржык аскадӧ шыбытны СССР-лыс да МНР-лыс гранипајас јапоно-манчжурскӧй воинскӧй частјасӧн пыр вылыс і вылыс повторајтыс провокаторскӧја нарушајтӧмјас. Соответствујушщӧй предупрежденіе мијанӧн вӧдӧма і Москваын јапонскӧй посол пыр.

Менам абу коланлун сорнитны Китај динӧ мијан отношеніе жылыс. Ти бура тӧданныд Сталин јортлыс зајавленіе народјасӧс под-

держитӧм жылыс, кодјас лонисны агрессивалӧн жертвајасӧн да тышкасӧны асланыс рӧфина независимост вӧсна. Тајӧ тырвыјӧ относитчӧ Китај динӧ да националнӧй независимост вӧсна налӧн тыш динӧ. Ми последователнӧја нуддам тајӧ политикасӧ фелӧ вылын. Тајӧ лӧсало сизӧ мојасыскӧд, кодјас сулалӧны мијан возын Јевропаын, а іменно агрессивја воӧд паскалӧмлы паныд миролюбивӧй державаслыс ӧтувја фронт лӧсӧдан мојаскӧд (бурнӧй аплодисментјас).

СССР ӧни абу сизӧ, мыјӧн сизӧ вӧлі, шуам, 1921 воын, кор сизӧ сӧмын на завоѳитчис аслас мирнӧй соѳидателнӧй ужӧ. Колӧ та жылыс ускӧдны тӧдвылӧ, сы вӧсна мыј ӧнӧз весиг ӧткымын мијан суседјас оз вермыны тыдалӧ, гӧгӧрвоны тајӧс (серам). Оз поз не признајтны і сизӧ, мыј СССР абу нин сещӧм, кущӧм сизӧ вӧлі ставыс 5—10 во сајын, мыј СССР-лӧн вынјасыс јонисны (аплодисментјас). Советскӧй Сојузлӧн ортсыса политикасыс должен отражајтны международнӧй обстановкаиы вежсӧмјаслыс емлун да СССР-лыс, кызӧ мирлӧн вынӧдра факторлыс содыс ролсӧ. Нынӧм доказывајтны, мыј Советскӧй Сојузлӧн ортсыса политикасыс вужсаыс миролюбивӧй да вескӧдӧма агрессивиялы паныд. Медса бура тајӧ тӧдса асланыс агрессививӧй странајаслы (залын двіженіе). Јона сормӧдӧн да колебајтчӧмдӧн локтӧны тајӧ прӧстӧй истінасӧ гӧгӧрвоӧмдӧ ӧткымын демократическӧй державаяс (залын оживленіе). Но агрессивиялы збыл паныда сулалыс миролюбивӧй государствоаслӧн ӧтувја фронтын Советскӧй Сојузлы оз вермы не принадлежитны возынмуныс радјасын места. (Став залӧн бурнӧй, дырнужалан аплодисментјас. Депутатјас сывтӧны да вӧчӧны Молотов јортлыс овација).

Помалис гӧра-кӧча ужјас

Ізвал сиктсӧветувса „Красныј партизан“ колхоз мај 29-ӧд лунӧ помалис ӧрновӧјјас кӧчӧм куза гӧра-кӧча ужјас.

Колхозлӧн став кӧча площадь кӧчӧма сортирујтӧм кӧјдысјасӧн. Став кӧјдысыс 20 прӧцент кӧчӧма радӧвӧй сејалкајасӧн. 7 гектар му вылӧ кӧчӧма јаровізірујтӧм кӧјдыс.

Гӧра-кӧча ужјас дырји образцовӧй уж показателјас петкӧдлісны агсасысјас Раиса Федосејевна, Сомна Степановна, Марија Николајевна Улашевајас да Чисталова Ирина Ивановна, кодјас лунса норма тырталісны 148—210 прӧцент вылӧ. Гӧрӧм куза нормајас быд лун тырталісны 116-сан 191 прӧцентӧз Марија Алексеевна, Анна Алексеевна Улашевајас. Тајӧ жӧ колхозницајасыс образцовӧја ужалісны і веточнӧй кӧрым заготовлајтан

ужјас вылын. Бур ужыс стахановка - колхозницајасӧс колхоз правленіе ставысӧд премірујтис.

Гӧра-кӧча ужјас мувиӧн сиз жӧ вӧлі лептӧма решителнӧй тыш прогульщикјаскӧд, колхознӧй утав нарушајтысјаскӧд, колхознӧй ембур таргајтысјаскӧд, коді сетис бур подув колхозын уж дисциплина бурмӧдӧм куза.

„Красныј партизан“ колхозлӧн гӧра-кӧча ужјас нудӧдмын вӧліны на гырыс тырмытӧмторјас. Сиз, план сертӧ мујас вылӧ ез ло 100 прӧцент вылӧ нудма кујӧд, места вылын агроном абутӧм вӧсна колхозлӧн омӧла использујтисны радӧвӧй сејалкајас да с. в. Тајӧ колхозыс воӧд сывтӧ моґӧн—синӧс мӧз дӧчӧдритны кӧчајас, шедӧны мујас вылыс вылын урожај.

М. Хоґаинов.

ПАРТИНӧЙ ОЛӧМ Бурмӧдны партинӧй пропагандаӧн вескӧдлӧм

ВКП(б)-лӧн Централнӧй Комитет аслас постановленіеын партинӧй пропаганда сывтӧдӧм жылыс сетис јарјугыд оценка кущӧмдӧн должен лоны партинӧй пропаганда да кызӧ сизӧс колӧ котырғны. Сеган, кыз петис тајӧ постановленіеын, кадкыс колӧ нин ез еша, кӧкјамыс тӧлыс мында. Но кызӧ жӧ пунктӧма ӧни кежлӧ партинӧй пропаганда куза ужыс?

Партинӧй пропагандаын подувнас јавлајтчӧ „ВКП(б) исторіјалӧн Краткӧй курс“. Большевикскӧй партијалыс славнӧй исторіја рајон паста партинӧй да беспартиинӧй актив пӧвсыс основнӧй масса 552 морт изучајтӧны самостојателнӧја. На пӧвсыс позӧ дасјасыс катчыны овсӧ да нимсӧ, кодјас серјознӧја бостчисны марксизм-ленинизмӧн овладевајтӧмдӧ, кызӧ Семјашкин Поликарп, Носов Василий, Пантелејев Александр да с. в. Таыс кызӧ кружокјасын занимајтчӧны 170 морт. Комсомолецјас пӧвсыс партијалыс исторіја изучајтӧны 477 морт. Партијалыс исторіја самостојателнӧја изучајтысјаслы лыдӧдма 26 лекција, кӧни участвујтис 1265 морт.

Таыс тыдалӧ, мыј коммунистјас, комсомолецјас, а сиз жӧ интеллигенција гӧгӧрвоис марксизм—ленинизмӧн овладевајтӧмдыс коланлунсӧ. Сизӧ фактыс, мыј партијалыс исторіја унжыкыс изучајтӧ самостојателнӧја, петкӧдлӧ, мыј главнӧй методыс большевизмӧн овладевајтӧмын должен лоны кӧнига вылын самостојателнӧја ужалӧм.

Гӧгӧрвоана, мыј партиинӧй пропагандаын вескӧдлӧмыс,—кызӧ і индысӧ ВКП(б) ЦК-лӧн постанов-

леніеын, пуктысӧд партиинӧй организацијајас вылӧ да та вылӧ котыртӧм ВКП(б) рајком да рајкомол бердын агитација да пропаганда отфелјас вылӧ. Но кыз жӧ најӧ ужалӧны, мыј најӧ ужын тырмытӧмторјасыс?

Колӧ вескыда шуны, мыј партијалӧн рајкомса секретарјас пӧшви остраичисны тајӧ ужыс. Најӧ занимајтчӧны став хоґајственнӧй да политическӧй вопросјасӧн, но сӧмын оз партинӧй пропаганда фелӧдӧн. А торја первичнӧй парторганизаціјаса секретарјас, кызӧ Молотов нима колхоз бердса парторганизаціяыс секретар Хоґаинов јорт, полдӧмдӧн мыј вермасны сурны „контролорд“ нӧти оз занимајтчыны партинӧй пропаганда вопросын. Оз беседујтлывыны весиг коммунистјаскӧд, комсомолецјаскӧд кызӧ најӧ велӧдчӧны, кущӧм отсӧг колӧ да с. в.

Јона омӧл фелдыс комсомолецјас пӧвсын партијалыс исторіја изучајтӧм котыртӧм куза. Ӧнӧз ВЛКСМ рајкомса пропаганда да агитација отфелын ужалӧ сӧмын Гметанін, дај сизӧс партијалӧн рајком изволитас 1939-ӧд во вылын вит тӧлыс кежлӧ мӧдӧдлыны командировка хоґајственнӧй мојас куза. Уна комсомолскӧй организацијајаслы ӧнӧз оз сетыс сизӧ колана отсӧгыс, кодӧ быт колана. Ҷик правдивӧја Ізвалса первичнӧй комсомолскӧй организацијаыс секретар Шомесов јорт зајавлајтӧ, мыј партијалыс исторіја изучајтысјас нуждајтчӧны јона ыжыд отсӧгдӧн, но ӧнӧз ни ВКП(б) рајком ни рајкомол таын ез отсавны. Оз овлыны лекцијајас, консультаціјајас,

і весиг јона геґба пӧлучајтам писмӧјас мијан јуасӧмјас вылӧ. Тащӧмыс абу сӧмын ӧти первичнӧй комсомолскӧй организацијаын, а уналаын. І тајӧ Ҷик справедливӧй требованіејассӧ колӧ жӧ нин выполнитны. Таын ыжыд отсӧг должен сетны партијалӧн рајкомса пропаганда да агитација отфел, но ӧнӧз сылӧн отсӧгыс јона на вӧлі тырмытӧм.

Кыз тӧдса, партијалыс исторіја самостојателнӧја изучајтысјаслы ыжыд отсӧг должен сетны партинӧй кабинет. Парткабинетын котыртӧма консультаціјајас, лӧсӧдӧма нагляднӧй пособијејас да литература быд тема динӧ. Но колӧ шуны, мыј парткабинетлӧн ужыс јона на тырмытӧм. Ӧнӧз јона ешадн посешајтисны консультаціјајас. Консультант пукалӧ 2-3 час, а консультаціја вылӧ волас 1-2 морт. Ем тані јона ыжыд мыжыс парткабинетлӧн, кодӧ ӧнӧз ез саммы котыртны јубртӧм консультаціја лӧдм жылыс да ез куж заинтересујтны консультаціјајасдн медса нин интеллигенцијас, кодјас пӧыс јона ешадн вољывлӧны консультаціјајас вылӧ, но мӧдкӧ емӧс на і сещӧм коммунистјас да комсомолецјас, кодјас уважајтӧны зазнавајтчыштыны і весиг сек, кор сизӧ ачыс јона омӧла тӧдӧ сизӧ либӧ мӧд вопроссӧ да тӧдысдн признајтчӧмдӧн оз вољыв парткабинетӧ.

Парткабинет нӧшта омӧла ӧтвечајтӧ јуасӧмјас вылӧ. Сиз, например, партијалыс исторіја изучајтыс М. Артејев консультант П. Витачевлы мај тӧлысын сетлӧма нол вопрос, но сизӧ абу ӧтветитӧма колана материал имейтӧм вӧсна. Сыллы сизӧс кӧсӧдмадс ӧтветитны писменнӧја 2-3 лун мыстӧ. Но со нин јун тӧлыс, а ӧтветыс пыр на абу.

Ыжыд отсӧг партинӧй пропаганда бурмӧдӧмдын сетас пропагандистјаслӧн, лекторјаслӧн, партијалыс исторіја изучајтысјаслӧн опытӧн вежласӧм. А тајӧ должен мунныс медсасӧ газет пыр. Но колӧ шуны, мыј ӧнӧз рајоннӧй газета тајӧ вопросыс куза использујтис тырмытӧма. Уна пропагандистјас динӧ ескӧн газетса работникјасӧн 34 нин вӧлі шыдӧчылӧма опытысӧс гӧжӧм жылыс, но тајӧ не кызӧ оз отсав. Но тајӧ оз на вӧстав сы жылыс, мыј оз поз котыртны тајӧ ужсӧ. Газетса работникјас долженс нин гӧгӧрвоны да выполнитны ВКП(б) ЦК-лыс шум.

Тащӧм некымын кывӧн партинӧй пропаганда куза положеніеыс рајон паста. І медвоз, партинӧй пропагандалыс ужсӧ бурмӧдӧм куза должен серјознӧја зајмитчыны партијалӧн рајком да пропаганда да агитација отфел.

Артејев.

Патриот-војјас

Новоспасск сиктса (Кујбышевскӧй област) пӧжарнӧй охранаса начальник Б. І. Михајловлӧн кык пи—Петр да Михајл находитчӧны војенинӧй служба вылын Тихоокеанскӧй флотын. ВКП(б)-лӧн XVIII сјезд чест куза краснофлотецјаслӧн војјас—Іван да Алексеј моґмӧдчисны корӧмдӧн Ворошилов јорт динӧ зачислитны најӧс Краснӧй Армија радӧ.

Ворошилов јорт моґмӧдис том патриотјасыс корӧм.

СНИМОК ВЫЛЫН: (шужгасаң вескыдвылӧ): Алексееј Михајлов, Кујбышев станцијаса војенинӧй комендантӧс вежыс А. В. Пчелкин, Новоспасскӧй рајвоенкоматса комиссар политрук І. І. Моисеев да Иван Михајлов.

М. Елеменичевлӧн фото.

ТАСС-лӧн бјуро-мјаше.

ПӨСА ОШКӨНЫ ПАРТИЈАЛЫГ ДА ПРАВИТЕЛ- СТВОЛЫГ МУДРОЈ РЕШЕЊИJE

Зажіточнөј да культурнөј олом вөсна!

Сөмын колхознөј стројсетіс позанлун бырөдны кулачествос кыз класс, лөсөдөс быд ужалыс јөзлы зумыд подув зажіточнөј культурнөј олом выдө. Міјан социалістическөј страна са колхозјас сталінскөј прјатілеткајас војас чөждөн шөдөдөсныгырыс вермөмјас.

Міјан Молотов нима колхоз тајө кадколастнас шөдөдөс төдчана вермөмјас. Вөыс-вод кыптис колхозлөн урожајност да колхознікјаслөн доход. Лөсөдөма уна сикаса селскохојаственнөј машинајас, кодјас кокнөддөны колхознікјаслыс ужсө. Паскөдөма візму площашад да скөт јурлы да с. в. Колхознөј пројзводство вылын быдмісны стахановецјас да ударнікјас, кызі Хојанова Устїна—1938-өд во вылын імеітис 306 трудодең, таво выдө імеітө нін 90 трудодең, Філіппова А. Г.—1938-өд во вылын бөстис 402 трудодең, таво выдө імеітө нін 235 трудодең, Хојанова Февронїјалөн колөм воын вөлі 325 трудодең, таво выдө імеітө нін 150 трудодең, А. Г. Сметанїна, Александра Канева, А. І. Артејева, А. С. Сметанїна да мукөдјас.

ВКП(б) Централнөј Комітетлөн да СССР-са Совнаркомлөн бөрја постановленїе „Колхозјаслыс общественнөј мујас разбазарївајтөмыс візан мерајас јылыс“ ем јон вороп колхозјасын трудовөј дісціплїна сувтөдөм куза, колхознөј олом возө зорїчалөм вөсна тышын јон орудїе.

Честнөја ужалыс колхознікјас вөсна сталінскөј төждысөм

Јунь 7-өд лунө Ізваса Калїнїн нима колхозса брїгадајасын мунїсны мїтїнгјас, кодјас вөліны сїдмаөс ВКП(б) ЦК да СССР-са СНК-лөн постановленїе обсуждајтөмлы.

Колхознікјас да колхозніцајас мїтїнгјас вылын выступајтїгөн пөса ошкїсны тајө постановленїесө да јова крїтїкујтїсны колхознөј проїзводствөвыс лодырјасөс да корїсны, медем тащөм јөзыс выдө колхоз правленїебн пыр жө вөлі прїнїмајтөма решїтєлнөј мерајас тајө постановленїе да візму овмөсса артеллөн сталінскөј устав сертї. Колхознікјас торјөн їндалисны Тула Иван Смітрїевїч, Семјашкїн Нїколај Міхаїлович, Канев Петр Андрејевїч семејствојас выдө, кодјаслөн хојаствоаныс імеітчө 2 трудопособнөј мортөн, но 1939 во выдө колхозын оз на імеітны нї өтї трудодең.

ВКП(б) ЦК да СССР-са СНК-лыс тајө постановле-

Міјан Молотов нима колхозын бөрја кадөз јона улын вөлі трудовөј дісціплїна, кодї јона торкаліс колхознөј ужјас успешнөја выполнајтөмын. Колхозын емөс на лодырјас, дөзөртїрјас, кодјас сөмын сажөчөны колхознік нїм улын. Сїз, напрїмер, Філіппова Анна Ивановна быд лун вермө участвујтны колхознөј проїзводство вылын, но аслас дыш вөсна оз ужав. Сыыс оз колччы і Артејева Анна Нїколајевна—нї өтї трудодең кык воын! Со, Јевса Іпатлөн семја ужалысыс кујїмөн, і кык во чөждөн імеітө ставсө 1,8 трудодең! Тащөм лодырјаснї јавлајтөны і Је. Ст. Філіппов, Сусанна Андрејевна да Анна Федоровна Поповајас. Оз буржыка ужавны Канев П. К. да П. Је. Філіппов.

Өнї муныс мїтїнгјас да собранїејас вылын честнөј колхознікјас зїк справедлївөја требујтөны тащөм „колхознікјас“ вылас прїмітны колана мерајас.

Честнөј колхознікјас пөса чөдмалдөны партијалыс да правїтелствөлыс шудөм да бөсталдөны ас выланыс көсјысөмјас турун пунктөм успешнөја нудөдөм куза, урожај їдралөм вылын качествөдн да жеңыд ерокөн нудөдөм куза.

Міјан өнї ем став позанлуныс, медем локтан војасө быд колхознік мөдїс овны тыр зажіточнөј да культурнөј оломын, і тајөс мї шөдөдөм.

Філіппов,
Молотов нима колхозса јуралыс.

ЫЖЫДЖЫК ВЕРМӨМЈАСӨ, ЈОРТЈАС!

Мі, Ізва сїктөветувса Молотов нима колхозса мөдөд брїгадаса колхознікјас брїгаднөј собранїе вылын обсудїтїм ВКП(б) Централнөј Комїтетлыс да СССР-са Совнаркомлыс „Колхозјаслыс общественнөј мујас разбазарївајтөмыс візан мерајас јылыс“ шудөм.

Мі једїнодушнөја чөдөмалам партијалыс да правїтелствөлыс тајө мудрөј шудөмсө, кодї направїтөма колхознөј строј возө јонмөдөм выдө, колхознікјаслыс оломсө зажіточнөјдн да культурнөјдн вөчөм вөсна, лодырјаслы, рвачјаслы, разгїлдајјаслы паныд.

Міјан брїгада пыщкыс оз еща нөшта сурны сөщөм колхознікјас, кодјас сөмын від выдө ужалдөны колхозын, а унжык кадөсө најө бергалдөны асланыс лчнөј овмөс гөгөр да пөлзүјтчөны колхознікјаслөн став благојасдн. Сїз, напрїмер, Харлампї Грїгорїевїч Артејевлөн семја (ужалысыс кыкөн) 1938-өд во выдө імеітис 80 трудодең, а 1939-өд во выдө ужалөмаөс сөмын на 4-5 лун! Попова Пелагїја Ивановна да сылөн ныв колхозын оз імеітны нїөтї трудодең. Најө лун-лундөн гулајтөны сїкт куза, кујлөны шөндї сажын,—кыз шуласны бытө акаң кодөс,—а колхозын ужавны налы дыш. Најө пунктөмаөс колхознік Попов Петр сылі выдө да сылыс сојоны і јудөны. Навыс оз колччы і Валејскїј Максїм Нїколајевїч. Сїз сөмын кызө аслыс черї да кыз некотөрөј сөсар аслас їздөліејаснас востөма спекулацїја.

Емөс на і міјан брїгада пыщкын сөщөм служашщөјјас, кодјас ассыныс лчнөј овмөссө пунктөны выдөжык общественнөјыс. Со, Істомїн, ужалө осоавїахїмлөн рајсоветын отщөщ на сїзї і коммуніст 1937 воын аслыс пунктис турун да колхознікјасыс гусөн новліс сїз турунсө. А семја пыщкөсөсыс нї өтї морт оз ужав колхозын.

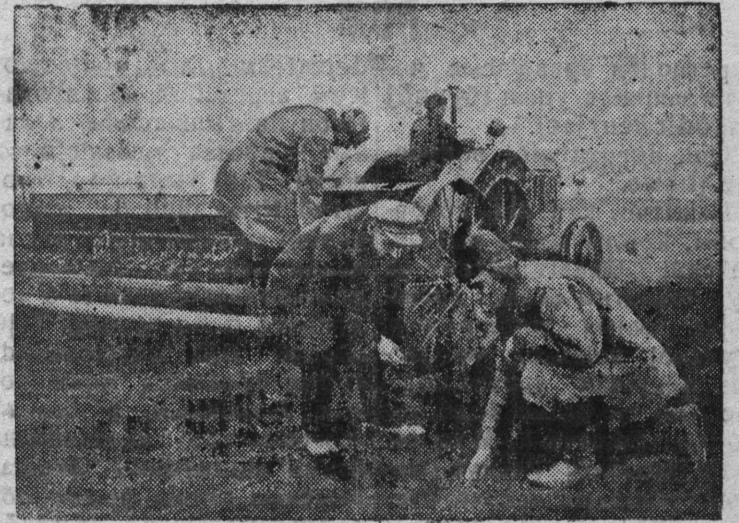
Тајө постановленїејас пунктө пом селскохојаственнөј артељлыс устав нарушајтөмјаслы, лодырјаслы, разгїлдајјаслы да рвачјаслы.

Партијалөн да правїтелствөлөн тајө шудөмыс гажөдө став честнөј колхознікјасөс, сїзө прїзывајтө нөшта упорнөјжыка ужавны колхознөј олом возө зорїчалөм вөсна, зажіточнөј культурнөј олом вөсна.

Мі корам став честнөј колхознікјасөс ужавны нөшта буржыка да проїзводїтелнөјжыка.

Колхознікјас: П. Артејев, А. Канева, К. Артејева, С. Артејева, А. Артејева да мукөдјас.

„Болшевік“ колхозса мујас вылын тувсов гөра-көза (Кујбышевскөј област, Сызранскөј рајон.)

СНМОК ВYЛЫН: „Болшевік“ колхозса јуралыс В. Н. Сїдоров (шујга вылас) да качество куза їнспектор А. А. Обїдїн прөверајтөны көзалыс качество.

Г. Поликарпуслөн фото.

ТАСС-лөн бјуро-кыше.

Став ужјас помалїс 10 лундөн

Ізвал сїктөветувса „Гажа јаг“ колхоз зерновөј культурајас көдөм помалїс 6 лундөн мај 29-өд лун кежлө, огороднөј культурајас—4 лундөн.

Гөра-көза ужјас вылын бура ужалїсны 3 № брїгадаыс ударницајас Мішарїна Агнїја Гаврїловна, Вера Васїлїевна, Павла Ілїчна

Габовајас да 2 № брїгадаыс Мішарїна Анна Нїколајевна, кодјас лунса норма тырталїсны 130-140 прөцент выдө.

Јунь 4-өд лун кежлө бөимјаслөн судгаыс вөлі нін 3 сантїметр куза.

„Гажа јаг“ колхозса јуралыс П. Габов.

Пїсмөјас бөрса

—Міјан тавоса мај 10-өд лунса 36 № газетын вөлі лөдөма заметка: „Ізбач Вокујев оз ужав“. Тајө статгаыс відлавеіс Келчїурса парторганїзацїјалөн собранїе вылын, көнї тыдовтчїс, мыј парторг Вокујев сенї абу ужалөма їзбачөн, а вөдөма кыз стөрөж. Заметкаын їндөм мукөд фактјасыс збылмїсны. Тајө жө собранїе вылын вөлі назначїтөма їзбачөс, кодї заводїтїс ужавны мај 20-өд лунсан. Парторг Вокујев да сїктөветса јуралыс Канев јортјаслы щөктөма сетны быдлунса практїческөј отсөг їзбачлы.

—39-өд номера газетын вөлі лөдөма заметка тащөм јургїжөдөн: „Комїтерн“ колхоз абу дас гөра-көза кежлө“, код выдө пөлучїтїм вочакыв, мыј заметкаын їндөм фактјас збылмїсны, да гөра-көза ужјас успешнөја нудөдөм выдө вөлі прїмітөма уна мерајас, но „Комїтерн“ колхозса рев-

комїссїја өнөз на ез кутчыс ужө.

—39 № газетын жө вөлі лөдөма заметка: „Рајпотребсојуз омөбла контролїрујтө ассы работнїкјассө“. Фактјас збылмїсны. Прокурор Забојев јорт јудөртө, мыј унївермагса діректорөн Філіпповалы сетөма выговор, а рајпотребсојузса прөдседател сетїс выговор унївермагса діректорлы да чорыда өлөдїс сїзөс ассыс работнїкјассө контролїрујтөмыс.

—Јунь 8-өд лунса 43 № газетын вөлі лөдөма „Беспечнөј прөдседателјас“ јургїжөда статга, код выдө рајпотребсојузса прөдседател Канев јорт јудөртө, мыј їндөм фактјас збылмїсны. Бездејателнөј ужыс селпоса прөдседател А. Н. Філіпповлы сетөма стрөгөј выговор. Тајө жө вөпросыс кутас відлавысны рајпотребсојузса правленїелөн засөданїе вылын.

Вескөдөм

„Колхозјаслыс общественнөј мујас разбазарївајтөмыс візан мерајас јылыс“ ВКП(б) ЦК-лөн да ССР Сојузса СНК-лөн постановленїеын, кодөс печатајтөма міјан јунь 8-өд лунса газетын, 8-өд пункт первој абзацин, телеграф мыж вөсна, лөдма пропуск. Тајө абзацө колө лыдөны тащөм редакцїяын:

„8. Ограничїтны полевөј му, кодї находїтчө өткаолыс крестанскөј двор ползованїеын, хлопковөј ра-

јонјасын — пөлївнөјјасын—дас сотөј гектарөн, непөлївнөјјасын—гектар жынїјөн, садово-огороднөј да свекловїчнөј рајонјасын—гектар жынїјөн, став мукөд рајонјасын—өтї гектарөз, а прїусаөөбнөј участок, кодї находїтчө өткаолыс крестанскөј двор ползованїеын, і постројкајас улын замітөм му лыдөдөмн, ограничїтны пөлївнөј рајонјасын дас сотөј гектарөн, став мукөд рајонјасын—кыз сотөј гектарөн“.

Отв. редактор—М. Артеев